

Cuprins

Argument	13
Cuvânt-înainte	17
Abrevieri	23
I. Incursiune prealabilă	24
1. Omul	24
2. Despre adevăr	32
3. Realitate	43
4. Cunoaștere	48
5. Despre fericire	53
Note	57
II. Istoria, definirea și tipologia adevărului	59
1. Scurtă istorie a adevărului	59
2. Încercarea de definire a adevărului	64
3. Tipologia adevărului	66
Note	70
III. Valori complementare și mijloace suplementare conexe în determinarea adevărului	73
A. Valori complementare și congruente	75
1. Libertate	75
Libertatea de exprimare	77
Libertatea presei	78
Libertatea religioasă	79
Libertatea de gândire	79
2. Legalitate și legitimitate	80

3. Dreptate și justiție.....	82
4. Egalitate și echitate.....	90
B. Proceduri, tehnici și mijloace contextuale conexe.....	94
1. Benefice.....	95
2. Malefice.....	110
Note.....	130
IV. Adevăruri cu un conținut special.....	132
1. Adevărul științific.....	133
Raționament și experiment.....	137
Meditația.....	139
Abstracția științifică.....	139
Interpretarea.....	139
Limbajul.....	140
2. Adevărul istoric.....	145
3. Adevărul juridic.....	151
Scurtă introducere.....	151
Gândirea juridică.....	152
Logica juridică.....	155
Argumentarea juridică.....	156
Interpretarea juridică.....	159
Limbajul juridic.....	161
Modalități, procedee, tehnici și mijloace conexe specifice.....	162
4. Adevărul în artă.....	174
5. Medicină aplicată și adevăr.....	177
6. Adevărul teologic (cultic).....	180
7. Adevărul și Sinele.....	185
8. Adevărul mistic, ocult.....	190
9. Mitologie și adevăr.....	192
10. Adevăr și imaginar.....	194

11. Adevărul politic	197
12. Adevăr și postadevăr	201
13. Adevărul virtual.....	205
14. Adevărul și memoria	209
15. Câteva considerente comparative	213
Note	217
V. În loc de concluzii.....	219
Indice de nume	220
Referințe bibliografice	224

Argument

De ce elogiul adevărului? De ce această manifestare de respect și de admirație?

Pentru că, prin natura lui, adevărul vine din însuși actul creației, apare odată cu primordialitatea ființei umane, iar dimensiunea sa umană vine din inteligența, din rațiunea cosmică.

Pentru că este una dintre valorile fundamentale care stă la baza existențialului uman, însoțind destinul ființei umane de la stadiul de embrion până dincolo de plecare...

Pentru că dintre toate valorile, adevărul are un număr impresionant de adversari, o masă satelitară în jurul minciunii împotriva căreia luptă fără încetare.

Pentru că adevărul rămâne singura călăuză nobilă, care ne menține verticalitatea, reprezentând cea mai importantă virtute: demnitatea umană – suma însușirilor morale – care are la bază conștiința și moralitatea, măsura umanului, a ascendentului.

Pentru că a făcut obiectul, încă de la primele începuturi, a preocupării culticului, religiosului, prin dogme, canoane și pilde, pentru promovarea și consolidarea adevărului.

Pentru că adevărul stă la baza cunoașterii, în general, a cunoașterii științifice, în special.

Pentru că stă cu fața către viitor, cucerind, pas cu pas, un nou adevăr. Concomitent, stă cu fața către trecut,

reconstituind adevăruri care au fost. După cum stă cu fața și către prezent încercând să desprindă dintr-o factologie existențială impresionantă adevărul existent.

Pentru că este singura valoare căreia i s-a dedicat o știință – a dreptului – în vederea stabilirii bazelor teoretice ale drumului, metodei, procedurilor, tehnicilor și mijloacelor pentru aflarea adevărului. Plus, un întreg sistem instituțional și jurisdicțional. Adevărul juridic este singurul concept care, pentru a putea fi pus în operă, se sprijină pe norma juridică, adică, pe lângă raționament, pe forță (coerciție) și dreptate (justiție)*.

În sfârșit, pentru că adevărul a intrat, alături de frumos, în sfera esteticului, prin reacțiile pe care le provoacă în raportarea la diferite ipostaze existențiale: de la tragic la sublim, de la uman la duritatea legii, de la comic la patetic, de la inocență la abominabil, de la suferință la bucurie, de la libertate la scoaterea din circuitul civil și nu numai.

Intrați într-o sală de tribunal și veți constata cum, în căutarea adevărului, sunteți puși în fața unui spectacol în toate ipostazele vieții, ipostaze pe care arta și literatura le preiau și le redau prin mijloace specifice lor. Este lupta, în diferitele ei forme, de la sublim la cruzime și grotesc, de la fericire la strivirea omului de către împrejurări de viață.

---

* Este motivul pentru care adevărului juridic i-au fost închinat opere monumentale de către marile civilizații care au fost, opere de înaltă cultură și spiritualitate, nu numai juridică, ci și filosofică, logică, unele care dăinuie și astăzi, cum sunt: faimosul Cod al lui Hammurabi, regele Babilonului, deținătorul adevărului încredințat de zei, cuprinzând 4000 de rânduri; Digestele lui Justinian (Pandecte în limba greacă), colecție de legi (drept roman), formată din 50 de cărți, cuprinzând 100.000 de rânduri; Codul lui Napoleon, conținând 2281 de articole.

Acolo veți vedea cea mai pestriță lume, acolo aerul se respiră mai greu, sufletul este copleșit de mizerie morală, de tenebrele vieții și de reverberațiile pe care toate acestea le induc în sufletele, conștiințele și comportamentul participanților la proces și nu numai.

Adevărul face obiectul cunoașterii filosofice, etice și sociologice, al raționalității și gândirii logice, al teologiei și esoterismului, în general al istoriei și mitologiei, al științei dreptului. Este singurul drum către cunoașterea abisului din noi, către libertatea noastră interioară.

Datorită unei tipologii caleidoscopice ameteitoare, adevărului, în drumul său către libertate, nu-i este ușor să reziste asaltului agresiv al minciunii, falsului, înșelăciunii și manipulării, cu toate derivatele satelitare ale acestora. De aceea, lupta pentru restabilirea și descifrarea sa impune un grad semnificativ de complexitate, care presupune o muncă asiduă, determinată, profesionistă și fără întreruperi.

Lucrarea de față aduce, în primul rând un elogiu acestei valori fundamentale care ne călăuzește viața, după care urmează o prezentare sumară a conceptului sub aspectul evoluției, tipologiei, complementarității valorilor, ca și a metodelor, mijloacelor și procedurilor specifice, încheindu-se cu prezentarea multiperspectivală a câtorva adevăruri speciale.

Este un demers îndrăzneț, o încercare ce presupune o aplecăciune metafizică asupra fenomenului, meditație și reflecție filosofică și psihosocială, rațională și cultică, de conștiință și moralitate.

În același timp, întrucât adevărul este supus rigorilor spațiului și timpului dat, am considerat necesară o incursiune prealabilă cu privire la om și societate, la cunoaștere și realitate, ca și context.

Adevărul, în procesul determinării, dincolo de greutatea întâmpinate în definirea lui, constituie un demers necesar pentru înțelegerea complexității semnificațiilor și, mai ales, a dificultăților determinate, în fapt, de factori extranei parcursului spre adevăr.

O influență covârșitoare o au moralitatea, valorile, tradițiile, spiritualitatea societății, comportamentele care domină epoca. Și, bineînțeles, modul cum se configurează fizionomia dreptului, în general, a normei juridice, în special.

O bogată colecție de înțelepciune cultă (citate, maxime, poezii) și populară (proverbe, epigrame), din toate spațiile și timpurile, aparținând unor mari figuri ale culturii lumii însoțește încercarea de față, pentru a da mai multă consistență ideaticii tematice.

Din dorința de a asigura o informare minimală, dar semnificativă și contextuală, nu am putut evita preluarea unor texte îmbunătățite, strict necesare, din lucrări personale anterioare.

Prin ideatica ei, prezenta lucrare se adresează oricărei persoane preocupate de adevăr, mass-mediei, personalului din domeniul educației, diverselor categorii profesionale, inclusiv juridice.

Mulțumesc tuturor celor care mi-au fost alături prin schimb de păreri, documentare, sugestii, cu deosebire domnișoarei *Elena Bontea*.

Greșelile și erorile de orice fel strecurate în lucrarea de față ne aparțin în totalitate.

Autorul